

Bijlage 2

SIK-lijst Instructie voor gebruik en basisinformatie jeugdige en ouder

Hoe te gebruiken?

U kunt de SIK-lijst voor, tijdens of na het gesprek gebruiken.

Na een gesprek kunt u checken of er nog meer informatie nodig is voor de risico-inschatting.

De SIK-lijst biedt u telkens drie antwoordmogelijkheden. Omcirkel wat van toepassing is.

Als het item niet van toepassing is, vult u het niet in.

- (= **negatief/onvoldoende/aanwezigheid van reacties**)

+ (= **positief/voldoende/afwezigheid van reacties**)

? (= **onbekend**)

Het invullen van de SIK-lijst is een momentopname. U vult de lijst in voor zover u over de gevraagde informatie beschikt. Het is zinvol om na enige tijd de lijst nog eens in te vullen aan de hand van aanvullende informatie waarover u op dat moment beschikt.

Clïentgegevens (kind en ouder):

Hoofdcliënt (kind): _____ M / V

Geboortedatum: _____

Datum van invullen: _____

Ingevuld door: _____

Diagnose ouder(s): _____ (formeel, indien bekend)

Klinische opname: ja / nee, periode: _____

Gezinssamenstelling:

Twee-oudergezin

Meergeneratiegezin

Eenoudergezin

Anders, namelijk _____

Samengesteld gezin

Gegevens over de kinderen (inclusief hoofdcliënt)

Naam	Geb. datum	M / V	Uit/ thuiswonend	School	Hulpverlening (welke?)

Bij elk van de te screenen onderwerpen geldt:

Veel negatieve scores betekenen een risicofactor voor het kind. Veel negatieve scores vereisen een (preventieve) interventie.

Positieve scores wijzen over het algemeen op de aanwezigheid van een beschermende factor. Indien nodig kunt u een dergelijke factor nog versterken.

Veel vraagtekens wijzen erop dat u zich over het onderwerp nog geen duidelijk oordeel kunt vormen. Probeer in volgende gesprekken meer informatie te verzamelen over deze items om een beter beeld te krijgen van de risico- en beschermende factoren bij ouders en kinderen.

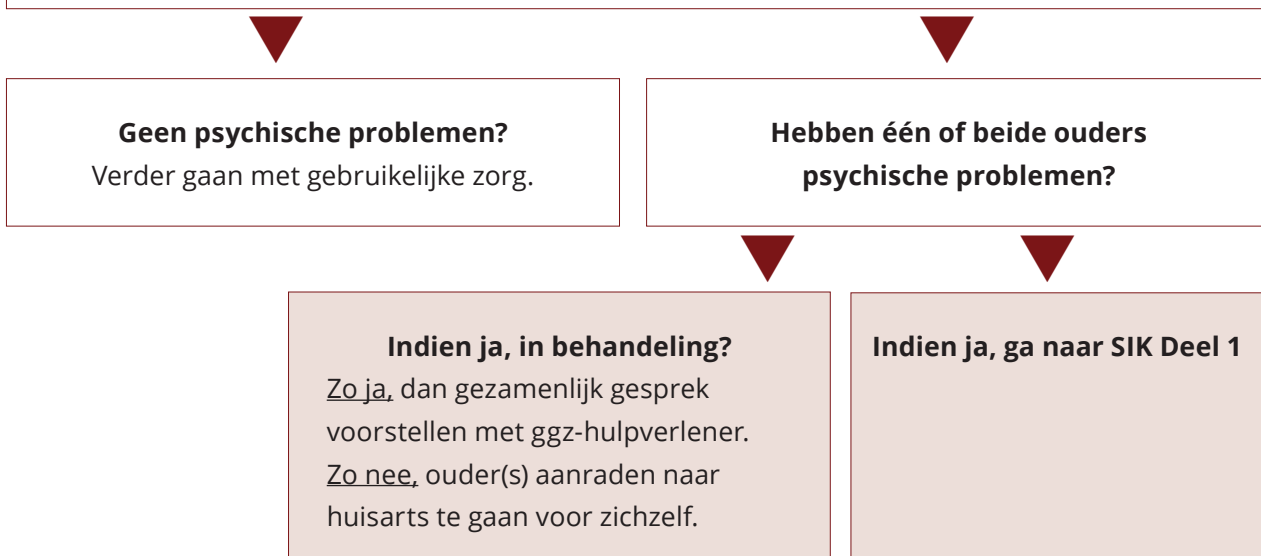
De SIK-lijst helpt u bij de interventiekeuze door per onderwerp een overzicht te geven van mogelijke interventies.

Kruis aan welke symptomen de ouder vertoont of zelf aangeeft:

☐ Hallucinaties	☐ Agressie – gericht op zichzelf
☐ Paranoïde	☐ Agressie – gericht op de ander
☐ Angststoornis of fobie	☐ Verwaarlozing – gericht op zichzelf
☐ Dwangstoornis	☐ Verwaarlozing – gericht op de ander
☐ Depressiviteit	☐ Zelfbeschadiging
☐ Wanen	☐ Drugsproblemen
☐ Isolement	☐ Alcoholproblemen
☐ Apathie	☐ Gokproblemen
☐ Verwardheid	☐ Crimineel gedrag
☐ Slaapstoornis	☐ Bizar gedrag
☐ Eetstoornis	☐ Agitatie, boosheid ('kort lontje')
☐ Autisme	☐ Onvoorspelbaar gedrag
☐ Suïcidaliteit	☐ Irreële lichamelijke klachten
☐ Medicijngebruik	☐ Anders, nl: _____

Wanneer zijn de klachten ontstaan: _____

Andere relevante achtergrondinformatie: _____

Deel 1 De Ouders

1. Erkenning van de problemen

a.	Is er bij de KOPP-ouder erkenning van de eigen problematiek?	-	+	?
b.	Is er (h)erkenning van de problematiek door de andere ouder?	-	+	?

Interventies indien veel negatieve scores bij vraag 1:

- ziekte-inzicht als aandachtspunt meenemen in de gesprekken met ouder en/of partner.

2. Invloed van de problemen op kinderen

a.	Is er kennis bij de KOPP-ouder over de invloed van de ouderlijke problemen op de kinderen?	-	+	?
b.	Is er kennis bij de partner over deze invloed?	-	+	?
c.	Is er kennis bij de ouder(s) over mogelijkheden om kinderen te ondersteunen?	-	+	?
d.	Gebruikt / Gebruiken de ouder(s) hulpverlenings- en ondersteuningsmogelijkheden? En zo ja, welke?	-	+	?
e.	Praat / Praten de ouder(s) met de kinderen over de problemen?	-	+	?

Interventies indien veel negatieve scores bij vraag 2:

- ouder(s) adviseren hoe te praten met kinderen over KOPP/KVO (hierbij kunnen ouders de Kipizivero-brochures of informatiekaarten voor kinderen gebruiken);
- indien nodig een gesprek tussen ouder(s) en kind begeleiden;
- aan ouder(s) uitreiken: Kipizivero-brochures 'Een knipoog, een knuffel' & 'Het beste voor mij en mijn baby';
- ouder(s) verwijzen naar www.KopOpOuders.nl.

3. Gezinsinteracties

a.	Hoe is de communicatie binnen het gezin?	-	+	?
b.	Hoe is de relatie tussen de ouders?	-	+	?
c.	Is er stabiliteit in de gezinssituatie?	-	+	?
d.	Hebben derden toegang tot het gezin? En zo ja, wie?	-	+	?

Interventies indien veel negatieve scores bij vraag 3:

- bij a en b: informatie geven over negatieve consequenties hiervan voor de kinderen of hiervoor verwijzen naar begeleiding/ behandeling of de gezinsinterventie KOPP;
- bij c: met de ouders zorgen voor opvangmogelijkheden voor het kind in (toekomstige) crisissituaties & inschakelen van (gespecialiseerde) gezinszorg;
- bij d: ouders stimuleren met derden over de problematiek te praten & ouders stimuleren een sociaal netwerk te onderhouden en/of uit te bouwen voor zichzelf én voor hun kinderen (indien nodig via welzijnswerk / jongerenwerk / buurtwerk).

4. Ouderrol

Beoordeel de volgende kenmerken van 'goed genoeg ouderschap':

a.	emotionele betrokkenheid	-	+	?
b.	liefdevolle bejegening	-	+	?
c.	invoelend vermogen	-	+	?
d.	geduld	-	+	?
e.	structuur bieden	-	+	?
f.	leiding geven	-	+	?
g.	rekening houden met leeftijdsgebonden mogelijkheden van het kind	-	+	?
h.	goed identificatieobject zijn	-	+	?
i.	continuïteit in zorg bieden	-	+	?
j.	voorspelbaar zijn	-	+	?

5. Ouderrol 'andere ouder'

Beoordeel de ondersteunende rol van de andere ouder:

a.	mate van welbevinden	-	+	?
b.	beschikbaarheid	-	+	?
c.	structuur bieden	-	+	?
d.	goed identificatieobject	-	+	?
e.	continuïteit in zorg bieden	-	+	?
f.	(compenserende) activiteiten bieden	-	+	?

Interventies indien veel negatieve scores bij vraag 4, maar een voldoende aantal positieve scores bij vraag 5:

- aan ouder(s) Kipizivero-brochure 'Een knipoog, een knuffel' uitreiken en/of verwijzen naar www.KopOpOuders.nl indien nog niet gedaan en de genoemde onderwerpen van 'Goed Genoeg Ouderschap' bespreken (opvoedingstaken);
- ouders informeren over/motiveren voor opvoedings- en/of ondersteuningsmogelijkheden, zoals de (online) cursus 'KopOpOuders' en de moeder-baby-interventie (Zie RL Tabel 1)

Interventies indien veel negatieve scores bij vraag 4 én 5:

- aanbieden van of verwijzen naar opvoedingsondersteuning;
- nagaan of de opvoedingstaken van de ouders worden overgenomen door anderen;
- bespreken hoe sociaal netwerk/omgevingssteun kan worden ingeschakeld;
- op basis van signalen verwijzen naar:
  - ondersteunende instanties zoals: (gespecialiseerde) thuisbegeleiding, AMW enz.;
  - geestelijke gezondheidszorg of de huisarts.

Deel 2 Het Kind

Indien er meerdere kinderen in het gezin zijn, kan deel 2 voor elk kind apart worden ingevuld.

6. Algemene indruk over het functioneren en welbevinden van de kinderen (gezien vanuit de ouder(s) en/of de hulpverlener)

a. Zijn er zorgen over het welbevinden van de kinderen? Zo ja, welke en sinds wanneer?

_____

b. Zijn er (ernstige) problemen thuis of op school? Zo ja, welke en sinds wanneer? _____

_____

Naam kind(eren): _____

Leeftijd(en): _____

7. Zicht van het kind op de problemen van de ouder

a.	Beschikt het kind over de juiste informatie over de problemen van de ouder (afgestemd op de leeftijd van het kind)?	-	+	?
b.	Heeft het kind zicht op de mogelijke invloed van de problemen van de ouder op zichzelf?	-	+	?

Interventies indien veel negatieve scores bij vraag 7:

- aan kinderen uitreiken (voor kinderen tot ca. 8 jaar heeft het de voorkeur dat zij de materialen samen met de ouder(s) lezen en bespreken): Kipizivero-brochures 'Mama is ziek' (tot 6 jaar) 'Mijn Beurt' (6-12 jaar) of 'Splinters' (vanaf 12 jaar) & Kipizivero-kaart uit map 'Ouders van de kaart' (kleurenkopie van het betreffende ziektebeeld);
- kinderen verwijzen naar websites als www.kopstoring.nl of www.drankjewel.nl.

8. Ondersteuning van het kind door

a.	broers en zussen;	-	+	?
b.	familie;	-	+	?
c.	vrienden en/of kennissen van de ouders;	-	+	?
d.	directe omgeving (buren);	-	+	?
e.	vrienden/vriendinnen;	-	+	?
f.	ouders van vrienden/vriendinnen;	-	+	?
g.	leerkrachten;	-	+	?
h.	vrijtijdsbesteding (bijv. begeleiders van hobby- of sportclubs, evt. bijbaantje);	-	+	?
i.	hulpverleners;	-	+	?
j.	voor het kind belangrijke derden (navragen wie dat zijn).	-	+	?

Interventies indien veel negatieve scores bij vraag 8:

- ouders stimuleren om hun kinderen toestemming te geven om met derden over de problematiek te praten;
- via de ouders kinderen stimuleren om sociale contacten te onderhouden met vrienden/vriendinnen, familie, etc.
- aan kinderen uitreiken (indien nog niet gedaan): Kipizivero-brochures 'Mama is ziek' (tot 6 jaar) 'Mijn Beurt' (6-12 jaar) of 'Splinters' (vanaf 12 jaar) & Kipizivero-kaart uit map 'Ouders van de kaart' (kleurenkopie van het betreffende ziektebeeld);
- kinderen verwijzen naar websites als www.kopstoring.nl of www.drankjewel.nl (indien nog niet gedaan);
- in overleg met ouders inschakelen van steunfiguren;
- ouder(s)/kind stimuleren tot deelname aan een hobby- of sportclub, of andere vrijetijdsbesteding;
- informatie geven over en stimuleren tot deelname aan een KOPP/KVO-groep (bijv. Speel-Doegroep 6-8 jaar, Doe-Praatgroep 8-12 jaar, Pubergroep 13-15 jaar of Adolescentengroep 16-23 jaar).

9. Copingvaardigheden van het kind

Beoordeel de vaardigheden: slecht (-) of goed (+)

a.	gevoelens kunnen uiten	-	+	?
b.	aandacht/hulp/informatie kunnen vragen	-	+	?
c.	grenzen kunnen stellen	-	+	?
d.	afstand kunnen nemen van de ouderlijke problematiek	-	+	?
e.	kunnen omgaan met (negatieve) reacties uit de omgeving	-	+	?

10. Specifieke reacties van het kind

Beoordeel aanwezigheid (-) of afwezigheid (+)

a.	schuldgevoelens	-	+	?
b.	schaamtegevoelens	-	+	?
c.	negatief zelfbeeld	-	+	?
d.	sterke verantwoordelijkheidsgevoelens	-	+	?
e.	andere specifieke reacties, namelijk ...	-	+	?

Interventies indien veel negatieve scores op vraag 9 én 10:

- ouder(s) stimuleren de betreffende vaardigheden van hun kind te helpen ontwikkelen en adviseren over de wijze waarop;
- met het kind de betreffende vaardigheden bespreken;
- informatie geven over en stimuleren tot deelname aan een KOPP/KVO-groep (bijv. Speel-Doegroep 6-8 jaar, Doe-Praatgroep 8-12 jaar, Pubergroep 13-15 jaar of Adolescentengroep 16-23 jaar).

Interventies indien vrijwel alle scores negatief en de situatie is verontrustend:

- ga verder met de screening (zie kader onder aan de pagina);
- consultatie of advies vragen aan collega's en/of verwijzen naar de geestelijke gezondheidszorg voor kinderen en jongeren.

11. Non-specifieke reacties van kinderen

Beoordeel aanwezigheid (-) of afwezigheid (+)

a.	slaapproblemen	-	+	?
b.	eetproblemen	-	+	?
c.	gedragsproblemen	-	+	?
d.	angsten	-	+	?
e.	depressiviteit	-	+	?
f.	gespannenheid	-	+	?
g.	concentratieproblemen	-	+	?
h.	lichamelijke klachten	-	+	?
i.	slechte schoolresultaten	-	+	?
j.	bedplassen	-	+	?
k.	andere non-specifieke reacties, namelijk ...	-	+	?

Interventies indien veel positieve scores bij vraag 11:

- ga verder met de screening (zie kader onder aan pagina);
- consultatie of advies vragen aan collega's en/of verwijzen naar de geestelijke gezondheidszorg voor kinderen en jongeren.

Wanneer op basis van het gesprek en de uitkomsten van de SIK-lijst KOPP-problematiek naar voren komt, is mogelijk verdere screening op emotionele of gedragsproblemen of op gezinsfunctioneren gewenst.

Gebruik hiervoor de volgende screeningsinstrumenten en richtlijnen:

- functioneren (ouder met) baby of peuter: *C-TRF (1,5-5 jaar)*. Voor screening op hechtingsproblemen wordt verwezen naar de *Richtlijn Problematische gehechtheid*;
- emotionele en gedragsproblemen kind en jongere: *SDQ (3-16 jaar)*, *CBCL (6-18 jaar)*, *TRF (6-18 jaar)*, *YSR (11-18)*;
- algemene gezinsfunctioneren en opvoedproblemen: *VGO (gezinnen met jeugdigen van 0-18 jaar)*;
- vermoeden kindermishandeling: *Richtlijn Kindermishandeling*, eventueel *CARE* of *LIRIK*;
- huiselijk geweld: *Meldcode huiselijk geweld*;
- problematische hechting: *Richtlijn Problematische gehechtheid*;
- ernstige gedragsproblemen: *Richtlijn Ernstige gedragsproblemen*.

